

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
NOEL CUSCHIERI**

Seduta tad-19 ta' Ottubru, 2010

Citazzjoni Numru. 1/2008

Kawza fil-lista: 26

**A B
vs
C [Ca] D**

Il-Qorti,

Rat ir-rikors guramentat li permezz tieghu l-attur ippremetta: li l-partijiet izzewwgu fis-27 ta' Gunju 1992, meta l-attur, armel, kien diga' kellu zewgt itfal miz-zwieg precedenti; li minn dan iz-zwieg ma twieldux tfal; li l-partijiet iffirmaw kuntratt ta' separazzjoni personali fil-15 ta' Ottubru 2004; li l-kunsens matrimonjali tal-konvenuta kien vizzjat fit-termini tal-paragrafi [d] u [f] ta' l-artikolu 19[1] tal-Kap.225 tal-Ligijiet ta' Malta, u "minhabba ragunijiet ohra kontemplati" fl-istess ligi, u minhabba f' hekk iz-zwieg huwa null; ghaldaqstant qed jitlob li din il-

Kopja Informali ta' Sentenza

Qorti tiddikjara null u bla effett fil-ligi z-zwieg kuntrattat bejn il-partijiet, u li tordna li din in-nullita' tigi registrata fuq l-att taz-zwieg relattiv; bl-ispejjez;

Rat ir-risposta guramentata li biha l-konvenuta sostniet li t-talba attrici hija nfondata u ghandha tigi "michuda kompletament" peress li z-zwieg huwa wiehed validu, u li l-problemi li nqalghu matul iz-zwieg wasslu ghas-separazzjoni personali, izda m' ghandhomx iwasslu ghall-annullament; hija cahdet li l-kunsens matrimonjali taghha kien vizzjat kif sostnut mill-attur;

Rat l-atti kollha tal-kawza, inkluzi l-affidavits prezentati;

Semghet ix-xhieda bil-gurament;

Ikkunsidrat;

L-Azzjoni

Illi permezz ta' l-azzjoni odjerna l-attur qed jitlob li din il-Qorti tiddikjara null u bla effett fil-ligi z-zwieg kuntrattat bejn il-partijiet fis-27 ta' Gunju 1992, stante li l-kunsens matrimonjali tal-konvenuta kien vizzjat fit-termini ta' l-artikoli tal-ligi fuq citati.

Minn naha taghha l-konvenuta qeda topponi ghal din it-talba, u qeda tichad li l-kunsens matrimonjali kien vizzjat kif sostnut mill-attur.

Il-Fatti

Illi mill-provi jirrizulta li l-attur, armel b' zewgt-itfal, izzewweg lill-konvenuta fis-27 ta' Gunju 1992, meta allura hu kellu 42 sena u l-konvenuta kellha 30 sena, u wara li kienu ilhom jiffrekwentaw lil xulxin circa sentejn, li matulhom il-partijiet ghexu flimkien bhala mara u ragel, ghal circa sena qabel iz-zwieg.

Peress li f' dak iz-zmien il-konvenuta kienet diga' ssofri minn kondizzjoni medika, skizofrenija, huma kienu kkonsultaw lill-konsulent psikjatra Dottor Peter Muscat dwar il-pass li kienu ser jiehd, izda dan ikkonferma li l-

kondizzjoni tal-konvenuta ma kellhiex tkun ta' ostakolu ghaz-zwieg. Ghalhekk il-partijiet komplew bil-pan taghom li jizzewwgu.

Illi jidher li ghall-ewwel hames [5] circa, iz-zwieg kien wiehed normali, izda eventwalment beda jinqala' l-inkwiet serju minhabba li r-relazzjoni tal-konvenuta mat-tfal ta' l-attur, li allura bdew jikbru, bdiet tiddeterjora, bil-konsegwenza li dawn kienu jargumentaw ta' spiss, u jispicca nvolut ukoll l-attur. Dan l-inkwiet ma' ulied l-attur, li kien jizvolgi f' inkwiet matrimonjali bejn il-konvenuta u l-istess attur, kien eskala sal-punt li, wara circa seba' [7] mid-data taz-zwieg, ir-relazzjonijiet konjugali bejn il-partijiet waqqfu ghal kollox.

Fis-sena 2000 is-sitwazzjoni matrimonjali tant iddeterjorat li l-konvenuta, li kienet waqfet tiehu l-kura ghall-kondizzjoni li kellha, spiccat rikoverata l-Isptar Monte Carmeli, ghal xi zmien. Fil-15 ta' Ottubru 2004 il-partijiet isseparaw bonarjament.

II-Kundizzjoni Medika

Illi mill-provi jirrizulta li l-konvenuta kienet tbatu minn skizofrenija, u kienet ilha taht il-kura tal-konsulent psikjatra Dottor Peter Muscat mis-sena 1986, u sas-sena 2001 huwa kien baqa' jara lill-konvenuta, u jaghtiha l-kura regolament. Dan xehed fit-tul u b' mod specifiku dwar il-kondizzjoni medika tal-konvenuta.

Ix-xhud¹ jghid li l-konvenuta, sa mill-adoloxenza, kienet tbatu minn paranojja li pero' ma kienitx wahda gravi, u kienet kontrollabbli bit-tehid tal-pilloli, jew ta' injection mensili.

Jikkonferma li qabel izzewwgu, il-partijiet flimkien kienu marru ghandu; u jiddeskrivi l-istat taghha f' dak iz-zmien hekk: "Iva, [ghad-domanda jekk kienitx tapprezza ghalxiex diehla ghal hajja mizzewwga], kienet stabbli, kienet ferhana, u ltaqghet ma' dan il-persuna [l-attur], kienu jidhru li jaqblu hafna flimkien ma kien hemmm ebda

¹ Fols.119

ndikazzjoni li ma kienitx qeda tifhem ghalxiex kienet diehla, jigifieri l-istat mentali taghha. L-obbligi taz-zwieg kienet taf x' inhuma wkoll, filwaqt li zewgha, dak iz-zmien l-għarus taghha, kien jaf ukoll ghalxiex inhu diehel għax jiena spjegajtulu li din hija kondizzjoni kronika illi għaliha għandha bzonn il-kura fit-tul.” Ikompli jghid: “fil-mument ta' zwieg jiena perswaz li hi kienet taf għalxiex inhi diehla, kienet kompost menti sewwa.”²

Illi dwar jekk il-konvenuta, bil-kondizzjoni mentali li kellha, setghetx ikollha hajja matrimonjali normali, ix-xhud jirrispondu li “jekk ma jkunx hemm dawk li nsejjhulhom external negative circumstantial factors, jgifieri jekk m'hemmx stresses, generalment, iva.” Di fatti jkompli jspjega li “hawn hafna b' din il-kondizzjoni li jghixu hajja regoalri u jiehdu l-kura, u lanqas tinduna ... jigifieri jkollhom l-impieg, qeghdin mal-familja jrabbu t-tfal, forsi jinjalghu xi problemi l'hawn u l'hemm, pero' l-hajja tista' tkompli normali diment li ma jkunx hemm xi stresses qawwija.”³

Verzjoni Attur

L-attur jghid li qabel iz-zwieg huma kienu jikkonvivu flimkien, u li, ghalkemm kien jaf bil-kondizzjoni li tbat minnha l-konvenuta, huwa ma kienx jaf l-estent ta' din il-kondizzjoni. Jsostni li matul il-konvivenza, meta l-konvenuta kienet twaqqaf il-kura, hija kienet tkun innervjata u rrabbjata, aggressiva u kienet tinfexx fix-xorb.

Jghid li fil-bidu ma kienx hemm problemi kbar u z-zwieg ma kienx hazin, izda eventwalment, wara circa tlett [3] snin il-partijiet bdew jirriskontra problemi matrimonjali naxxenti mir-relazzjoni hazina li bdiet tizviluppa bejn il-konvenuta u t-tfal tieghu li f' dak iz-zmien kien dahlu sewwa fl-adolessenza. Jghid li kienu ta' spiss jargumentaw, u jsostni li l-konvenuta qatt ma kienet verament accettat lit-tfal tieghu. Huwa jiddeskrivi r-relazzjoni mat-tfal bhala “hazina hafna” u l-konvenuta kienet tghidli li “they are not wanted.”⁴ Dan kien gab mieghu hafna argumenti fiz-zwieg, bir-rizultat li

² Fols.127 - 128

³ Fol.128

⁴ Fol.55

Kopja Informali ta' Sentenza

eventwalment il-partijiet birdu fil-konfront ta' xulxin, u r-relazzjoni taghhom aggravat u pprecipitat fis-separazzjoni.

Jikkonferma li illum jghix ir-Russja ma' mara Ciniza.

Verzjoni Konvenuta

Illi l-konvenuta, filwaqt li tichad dak attribwit lilha minn zewgha, tikkonferma li l-inkwiet principali fid-dar matrimonjali, kien dovut ghall-komportament ta' ulied l-attur fil-konfront taghha, li kien il-kawza ta' l-argumenti li kienu jinholqu, u li kienu jwasslu sabiex il-partijiet jispicaw jargumentaw bejniethom.

Tghid li hi xogholha kienet taghmlu fid-dar, izda ma kienx hemm ko-operazzjoni, la minn naha ta' l-attur u wisq anqas minn naha ta' uliedu; u, ghalkemm inizjalment hija kienet kuntenta bil-hajja taghha fid-dar, eventwalment beda jhossha li kienet qeda tigi meqjusa bhala seftura.

Tghid li, ghalkemm fil-bidu taz-zwieg hija kienet qalet lill-attur li kienet lesta li taddotta lil uliedu, dawn lilha kienu haduha "fuq demm id-dars."⁵ u qatt ma accettawha. Tikkonferma pero' li s-sitwazzjoni fid-dar bdiet tiehu xejra nkwetanti wara konvivenza ta' circa sitt [6] snin.

Konsiderazzjonijiet tal-Qorti

Illi in tema legali hija opportuna l-osservazzjoni li kull zwieg ghandu, bhala kuntratt civili, jigi prezunt validu sakemm ma jigix sodisfacentement provat il-kuntrarju. Inoltre, minn jallega fatt ghandu l-oneru tal-prova tal-fatt minnu allegat.

Fil-kaz in dizamina l-attur qed jibbaza l-kaz tieghu fuq zewg pilastri legali: il-caput nullitatis kontemplat fil-paragrafu [d] u, alternattivament, dak kontemplat fil-paragrafu [f] ta' l-artikolu precitat.

Illi ma hemmx dubju li mill-atti jidher li l-kawzali li fuqha qed jibbaza t-talba tieghu hija dik bazata fuq il-paragrafu [d]. Fin-nota tieghu huwa jsostni li, gjaladarba jirrizulta

⁵ Fol.159

pacifiku li l-konvenuta tbatu minn skizofrenija, allura, fid-dawl tal-fatti allegati minnu, l-konvenuta kienet inkapaci li tirrelata ma' l-attur u ma' uliedu, u li kienet inkapaci li tassumi l-obbligi tal-hajja matrimonjali.

Il-Qorti ma taqbilx ma' dak sottomess mill-attur; fl-ewwel lok, ghax l-inkwiet matrimonjali ma kienx dovut ghal xi nuqqas serju da parti tal-konvenuta, izda kien dovut, principalment, ghan-nuqqas da parti ta' uliedu li jirrelataw maghha u jaccettaw postha fid-dar. Di fatti, l-ewwel snin taz-zwieg kienu normali, u kien biss meta ulied l-attur bdew jikbru aktar fiz-zmien li r-relazzjoni taghhom mal-konvenuta hzientet. Dan kien il-bazi ta' l-inkwiet kollu matrimonjali bejn il-partijiet, u mhux ghax il-konvenuta ma kienitx fehemet l-obbligi tal-hajja matrimonjali, jew li kienet inkapaci li tassumihom.

Di fatti l-konsulent psikjatra Dottor Peter Muscat, persuna rinomata hafna fil-kamp tal-psikjatrija f' Malta, u li kien ilu jsegwi lill-konvenuta mis-sena 1986, u dam isegwiha sas-sena 2001, jghid espressament li, l-livell tal-kondizzjoni mentali li kellha l-konvenuta, ma kienx impediha milli tapprezza l-import tal-hajja matrimonjali, u jghid: "jienna perswaz li hi kienet taf ghalxiex inhi diehla, kienet compost menti sewwa."⁶ Jghid ukoll li l-kondizzjoni tal-konvenuta kienet kontrollabbli, u kien biss meta fis-sena 1994⁷ waqfilha l-kura ghal tlett xhur li l-kondizzjoni taghha ddeterjorat, sakemm regghet bdiet tiehu l-kura.

Dan ix-xhud ikkonkluda d-depozizzjoni tieghu, jghid li, sakemm persuna li tbatu mill-kondizzjoni mentali tal-livell tal-konvenuta tibqa' tiehu l-kura, allura din tkun tista' tghix hajja matrimonjali normali, sakemm ma jkunx hemm cikostanzi ta' stress qawwija hafna li jista' jikkaguna relapse.

Fil-kaz in dezamina, il-Qorti thoss opportuni s-segweni osservazzjonijiet:

⁶ Fol.128

⁷ Fol.122

[1] Illi l-fatti allegati mill-attur, u sostnuti minn uliedu, fil-konfront tal-konvenuta, gew michuda minnha; inoltre, jidher li certu ncidenti ndikati minnhom sehew lejn l-ahhar tal-konvivenza, u cioe' fis-snin 2001, u 2003, filwaqt li rigward il-kumplament tal-incidenti ma giex indikat time-frame. Jirrizulta pero' li ghall-ewwel erba' snin circa, il-konvivenza kienet wahda normali.

[2] Illi mix-xhieda ta' l-imsemmi konsulent psikjatra, l-attur kien jaf bil-kondizzjoni mentali tal-konvenuta, u kien anke konxju ta' l-estent taghha kif spjegalhom l-istess konsulent. Ghalhekk l-attur mhuwix veritier meta fix-xhieda tieghu jghid li "ma kontx naf l-entita' taghha x' inhi, ma kontx naf il-gravita' taghha."⁸

[3] Illi, f' dan il-kaz il-provi juri li, ghalkemm il-konvenuta kellha din il-kondizzjoni medika, li kien jaf biha l-attur qabel iz-zwieg, hija xorta wahda kienet taf x' inhuma d-drittijiet u l-obbligi taz-zwieg, u wkoll li l-istess kondizzjoni ma kienitx ta' impediment li rrendiha nkapaci li tassumi l-obbligi matrimonjali. Fi kliem iehor ma jirrizultax provat li, fil-mument tal-ghoti tal-kunsens matrimonjali, din kienet affetta minn difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewwga, jew li kienet tbatu minn xi anomalija psikologika li rrendita fl-impossibilita' li taqdi l-obbligazzjonijiet matrimonjali taghha. Dan jassumi aktar qawwa meta jigi konsidrat li l-fonti ta' l-inkwiet matrimonjali, ma kienitx ir-relazzjoni ta' bejn il-partijiet, izda kienet in-nuqqas ta' komprensjoni reciproka bejn il-konvenuta u t-fal tieghu meta dawn bdew jikbru. Di fatti ghall-ewwel snin taz-zwieg il-konvivenza kienet wahda normali priva minn inkwiet serju; u l-Qorti thoss li tkun qed issir ingustizzja mal-konvenuta, li l-attur jigi permess li issa iressaq b' success il-kondizzjoni mentali taghha bhala l-bazi principali tat-talba tieghu, bir-rizultat li jigi annullat zwieg li fil-ligi ghandu jigi meqjus bhala validu.

[4] Illi l-kawzali bazata fuq il-paragrafu [f] hija, fil-fehema tal-Qorti, non-starter, stante li l-provi juru l-kuntrarju, u cioe' li l-konvenuta, li ghexet ma' l-attur qabel iz-zwieg,

⁸ Fol.50 – vide xhieda Peter Muscat fol.127

Kopja Informali ta' Sentenza

kienet ferhana mieghu, tant li riedet tizzewwgu u tghix il-hajja konjugali mieghu; u kienet ukoll, bi skop ta' aktar integrazzjoni, ippropronetlu li hi taddotta lil uliedu, liema proposta pero' huwa ma laqax, stante li t-tfal kienu ta' certu eta'.

Dan premess u kkunsidrat, il-Qorti hija tal-fehema li l-attur ma rnexxielux jipprova sodisfacentement dak addebitat minnu lill-konvenuta.

Decide

Ghal dawn il-motivi tiddeciedi billi tichad it-talba attrici, bl-ispejjez.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----